

KELTISCHE NAAMVERKLARING VAN RUMST

Vertrekpunt voor een mogelijke verklaring is de oudste schrijfwijze ‘Rumesta’ uit 1150, ‘Rumest’ uit 1162. Van de latere middeleeuwen tot na de Eerste Wereldoorlog schreef men ‘Rumpst’.

De pogingen om een Nederlandstalige betekenis te vinden hebben nooit kunnen overtuigen. De naam werd gesplitst in ‘rum’, wat “ruim” zou betekenen, en ‘ast’, wat dan nu eens als “steriel veld” werd vertaald, dan weer als “ruimte” (Albert Carnoy, 1949), of als “het bebouwen” (J. De Vries 1961).

Dergelijke weinigzeggende betekenissen zijn voor mij steeds aanleiding om in een andere taal te zoeken. Een plaatsnaam moet immers steeds een duidelijk herkenningpunt betekenen in een omgeving, waarnaar kan worden verwezen door mensen die mekaar de weg wijzen.

Toen ik als voorbereiding voor de ontleding een lijst maakte met alle namen waarvan de oude schrijfwijzen eindigen op –esta en –st, zag ik een mogelijke parallel tussen Rumpst en Sempst (1150), namelijk dat de eerste twee letters van elk ook de eerste twee letters waren van de rivier waaraan deze plaatsen lagen: Ru(Rupel, vroeger Rupera) en Se(Zenne, vroeger Senna).

Ik vertrok dan van de hypothese dat in beide namen de naam van hun rivier stak.

Volgende stap was nagaan wat dan de functie of betekenis kon zijn van –st of –esta in Rum-esta.

Bij verschillende namen gaat dit –est of –st terug op een ouder –osta. Dit stelde ik vast door de oude schrijfwijzen van Aalst (Alosta 868), Diest (Dioste 900), Riemst (Reimost 1066).

Bij het zoeken naar de betekenis van een woord ‘osta’, kwam ik terecht bij het Latijnse woord ‘ostium’, dat betekent “toegang”, en in overdrachtelijke betekenis “toegang tot een rivier, haven”. Dit vindt men terug in de naam van de haven van het oude Rome, nml. Ostia. Het Latijn en Keltisch zijn nauw verwante talen. Het is dus mogelijk dat er een Keltisch woord ‘osta’ bestond met de betekenis van “aanlegplaats, steiger” of “haven”.

Nu blijken al deze namen aan een rivier (Aalst, Diest) of water (Riemst) te liggen.

Ik reconstrueerde dan de namen Rumst en Zemst als ‘Ruperosta’ “Aanlegplaats aan de Rupel” en ‘Senosta’ “aanlegplaats aan de Zenne”, Alosta “Volgende aanlegplaats”, Diosta “twee aanlegplaatsen”(in Diest monden twee kleine zijrivieren in de Demer), Reinost “aanlegplaats op de rivier(reinos)”.

Er komt bij de evolutie van verschillende van deze namen nog een bijzonder taalkundig verschijnsel opduiken. Wanneer de Germaanssprekende inwijkelingen in Vlaanderen bestaande Keltische namen overnamen, spraken zij die namen uit met hun eigen tongval: ze verlegden de klemtoon van de naam steevast naar de eerste lettergreep en legden hierop zware nadruk. Het gevolg daarvan was dat de

laatste lettergrepen slordig werden uitgesproken, zodat de klinkers daarin vaak verdwenen. Ruperosta, met in het Keltisch 2 klemtonen, nml. Rúperósta, werd Rúprsta, hetgeen moeilijk uit te spreken valt. In dit geval werd er een medeklinker m of p ingelast om de naam gemakkelijker uit te spreken. Rúprsta werd zo Rúmprsta, nadien Rúmesta en Rumpst. Zo werd ook Sénosta eerst Sénsta en daarna Sénpsta, en door assimilatie van de n aan de p werd het Sempsta, en tenslotte Sempst en Zemst. Reinost werd Reinpost, dan Reimpost, dan Riepst, dan Riemst.

Dit is allemaal mooie theorie, maar de oudste schrijfwijze Ruperosta vinden we nergens in geschriften, zodat de geschetste evolutie een hypothetische reconstructie bleef.

Tot ik het definitieve bewijs vond in de naam van een gehucht van de gemeente Bunnik bij Utrecht met de huidige naam 'Rumpst'. De oudste schrijfwijze van de naam stamt uit de 9de eeuw en luidt 'RUPREST'. Dit is de missing link tussen 'Ruperosta' en Rumpst.

Hierdoor kunnen we de reconstructie van Ruperosta voor Rumst en Senosta voor Zemst als bewezen beschouwen.

Samengevat: evolutie van

Nederlands Rumpst: ***Ruperosta>*Ruperesta>Rupresta>*Rumprst>Rumpst**

Ons Rumst: ***Ruperosta>*Ruperesta>*Rupresta>*Rumprsta>Rumesta en >Rumpst>Rumst**

Voor degenen die graag willen leren hoe plaatsnamen ontstaan zijn in Vlaanderen, hoe taalkundigen erin slagen om de oorspronkelijke namen, die door eeuwenlange overlevering bijna of helemaal onherkenbaar geworden zijn, terug samen te stellen, en dit geïllustreerd met tientallen voorbeelden van voorhistorische, Keltische, Latijnse en Germaanse plaatsnamen, doen er goed aan mijn boek 'Andouerpis – Antwerpen'¹¹ te lezen.

Alfred Michiels

Michiels, A. (2007). 'Andouerpis-Antwerpen', waarover info te lezen is op www.wwaow.com, onder rubrieken boekenwinkel – geschiedenis en politiek, waar meer uitgebreid over onze plaatsnamen wordt gehandeld.